

Belangenverstremgeling

Uw commentaar in het journal van nummer 11 van H&W (H&W 2001;44:473) gaat in op de belangenverstremgeling tussen onderzoekers en industrie. Dit onderwerp staat in de belangstelling vanwege een terechte zorg over de groeiende invloed van de farmaceutische industrie op het uitvoeren en publiceren van medisch wetenschappelijk onderzoek.¹

Het voorbeeld in de bedoelde tekst is echter ongelukkig gekozen. Daarbij gaat het mij niet over de interpretatie van de bevindingen, en of de gevonden verschillen belangrijk zijn. Bezwaar heb ik tegen de mededeling in de laatste zin van de inleiding: '...dat het onderzoek werd betaald en verricht en opgeschreven door de fabrikant van clopidogrel.' Dit vormt de essentie van het commentaar, en het is onjuist.

Als lid van het Steering Committee van het CURE-onderzoek ben ik betrokken geweest bij alle fasen van het onderzoek. Het idee, het onderzoeksvoorstel en de uitvoering van het onderzoek komen voort uit een bestaande internationale onderzoeksgroep (OASIS). Deze groep heeft een onderzoeksvoorstel geschreven en vervolgens de beide bedrijven benaderd die clopidogrel wereldwijd op de markt brengen: Sanofi-Synthelabo en Bristol-Meyers-Squibb. Deze hebben het onderzoek financieel gedragen, en zij hebben gedurende de uitvoering van het onderzoek twee vertegenwoordigers gehad in het Steering Committee. De coördinatie en het gegevensbeheer van het onderzoek zijn uitgevoerd door McMaster's University in Hamilton, Canada. Behalve een vergoeding voor elke geïncludeerde patiënt zijn er geen emolumenten geweest voor onderzoekers. De beide sponsors hebben de resultaten van het onderzoek voor het eerst gezien na het sluiten van de database, in een vergadering van het Steering Committee. Daarna is de publicatie geschreven door professor Yusuf. Na commentaar van de leden van het Steering Committee, inclusief de vertegenwoordigers van de beide sponsors, is het manuscript aangeboden aan *The New England Journal of Medicine* en na de

gebruikelijke anonieme peer review en redactionele opmerkingen gepubliceerd.

Wij hebben als OASIS-groep respect voor de afstand die de beide bedrijven hebben gehouden bij dit onderzoek. Het ter beschikking stellen van vele miljoenen onderzoeksbudget onder de beschreven voorwaarden is een grote onzekerheid, die in de rest van het bedrijfsleven niet voorkomt. De consequente wijze waarop dit bij CURE heeft plaatsgevonden verdient waardering en navolging, niet de slecht geïnformeerde verdachtmaking die H&W heeft gepubliceerd.

dr. R.J.G. Peters, cardioloog

Davidoff F, DeAngelis CD, Drazen JM, Hoey J, Hojgaard L, Horton R, et al. Sponsorship, authorship and accountability. *The Lancet* 2001;358(9285):854-6.

Antwoord

De kern van het commentaar was niet de directe aanval op het CURE-onderzoek en ook niet een beschuldiging van oneerbaar handelen. De kern van het betoog is dat lezers op de hoogte moeten zijn van de banden tussen onderzoekers en industrie. In het aangehaalde artikel wordt gemeld dat vier van zes auteurs van het Writing Committee van dit CURE-onderzoek 'have received honorariums for educational activities or have served as consultants to Bristol-Meyers Squibb and Sanofi-Synthelabo'.¹ Het is goed te horen dat deze onderzoeksgroep geen knellende banden door de financierende industrie opgelegd heeft gekregen. De door Pieters aangehaalde verklaring van hoofdredacteuren gaat over ongeoorloofde inmenging waarbij financiers onderzoekers verbieden iets op te schrijven. De laatste zin in mijn commentaar in H&W dat het onderzoek betaald, verricht en opgeschreven was door de fabrikant had wel wat genuanceerder gekund. Maar banden met de industrie waren er wel degelijk en daar ging het commentaar over.

Joost Zaat

1. CURE investigators. Effects of clopidogrel in addition to aspirin in patients with acute coronary syndromes without ST-segment elevation. *N Engl J Med* 2001;345:494-502.

De bedreigde man

Begin november verschenen in BMJ enkele artikelen over mannen en hun gezondheid onder het motto 'Are man in danger of extinction?' Mannen leven flink wat korter, en niet alleen fysiek maar ook in de bovenkamer zijn we wiebelig, getuige het tweemaal hoge cijfer van geslaagde zelfmoorden. Gevangenis worden voor het grootste deel bevolkt door mannen en LOM-scholen door jongetjes. Je zou verwachten dat zo'n kwetsbare groep meer naar het spreekuur zou gaan en dan ook wat meer tijd toebedeeld zou krijgen. Meer bevolkingsonderzoekingen doen ligt dan ook voor de hand. Het tegendeel is het geval. Boeiende fenomenen, maar wie boeit het, wie maakt zich zorgen hierover, of is er mee begaan? De meeste mannen niet. We koesteren nog de illusie dat we tot het sterke geslacht behoren, ook al gaan alle bewijzen in de andere richting. Dat we tot het zwakke geslacht behoren is kwetsend en dat is een gevoel waar we nou wel goed in zijn. En waar vroeger onze moeders overal voor zorgden, ontstaat nu een hiaat omdat onze eega's al emanciperend, zijn uitgemoederd. Een mannenbeweging zie ik hier ten lande nog niet ontstaan, maar wat meer aandacht voor de relatieve ongezondheid van ons zwakke geslacht (*being a man is a danger*) kan onze beroepsgroep, met steeds meer vrouwen, wel gebruiken. Misschien nog een keer een speciaal nummer van H&W? Maar dan liefst wat minder seksespecifiek: in het themanummer van H&W enige jaren geleden schreven 12/13? vrouwen en geen (of was het er 1?) man.

Joop Stam